

Noodklok luidt voor de Scholekster

Er zijn weinig weidevogels die momenteel zo snel in aantallen achteruitgaan als de Scholekster. Tijd om in actie te komen vinden SOVON en Vogelbescherming Nederland.

Lenny Langerveld

Voor een beginnend vogelaar is een Scholekster een fijne vogel. Je ziet hem, je hoort hem en na twee of drie keer opletten is het tepietepiet best wel te onthouden. Een Scholekster, daar heb je wat aan. Het is een ogenschijnlijk brutale snuiter die genoeg pit heeft om zelfs 's nachts van zich te laten horen. Maar dit jaar toverden SOVON en de Vogelbescherming een verrassing uit de hoge hoed. Het gaat slecht met deze vogel van weide, wadden en kust en daarom is 2008 uitgeroepen tot *Het Jaar van de Scholekster*. Met de Scholekster? Je bent op de Wadden en hij zeilt in een razend tempo voorbij, de onmetelijke leegte van het luchtruim afschuimend met zijn ijle, felle tepietepietepiet. Je loopt in de wei en je ziet hem al van verre aankomen. De Scholekster is overal waar je hem verwacht.

Allemaal uiterlijke schijn, zo blijkt nu. De broedpopulatie is in vijftien jaar tijd gehalveerd en deze afname is opmerkelijk voor een vogel die zo lang leeft - gemiddeld vijftien jaar - als de Scholekster. En niet alleen de broedvogels, ook de winter-passanten laten steeds vaker verstek gaan. De Scholekster heeft het overduidelijk niet meer naar zijn zin in Nederland. Er zijn weinig weidevogels in zo'n vrije val beland als de Scholekster. Zelfs de Grutto doet hem dat niet na.

Het rapport *Vogels in de Westelijke Eempolders*, geschreven door Jan Mooij en gebaseerd op de tellingen van onze eigen waarnemers, bevestigt dit landelijke beeld. Ook in de Eempolders heeft het drama van de Scholekster zich voltrokken. Vanaf 1990, het jaar van de nieuwe landinrichting, worden er ieder jaar weer minder Scholeksters waargenomen dan het jaar ervoor. Het lijkt er op dat veel Scholeksters nog wel komen broeden, maar wegtrekken voordat de jongen vliegvlug zijn. Mooij: "Als dit zo is, moet het haast wel betekenen dat hun broedsel mislukt is." Het lijkt erop dat een deel van de polders ongeschikt is geworden voor de Scholekster om hun jongen groot te brengen. "De Scholeksters hebben het daar nog een tijd geprobeerd, maar geleidelijk is het ongeschikte

deel toch verlaten." Op een veel lager niveau dan voorheen, is er nu wel weer stabiliteit bereikt in de Eempolders.

Foto Internet

Wat is er aan de hand? SOVON wijst de intensivering van de landbouw, de mechanisering van de schelpdiervisserij en de Deltawerken aan als de grote boosdoeners. Zeker weten doen ze dat echter niet, en dat is dan ook precies waar dit jaar voor bedoeld is: uitzoeken wat er aan de hand is. Niet dat we niets weten van de Scholekster. In tegendeel. Er zijn onderzoeken gedaan met verrassende uitkomsten. Zo weten we dankzij gedragsbioloog Dik Heg dat de ene Scholekster de andere niet is. Scholeksters hebben een sociale status die ze erven van hun ouders. De Scholeksters die met een zilveren lepel in hun snavel zijn geboren, leven op stand. Ze broeden, net als hun ouders, in nesten dicht bij het wad. Lekker dicht bij de beste hapjes, dus. De Scholeksters die 'voor een dubbeltje geboren' zijn, worden nooit een kwartje. Hun nest ligt ongunstiger, ze moeten verder vliegen voor voedsel en brengen minder jongen groot. Scholeksters copuleren bovendien "vaak en opzichtig met elkaar", aldus Heg. En een triootje wordt niet geschuwd en heeft vaak tot doel om indringers af te schrikken. Kijk eens hoe machtig wij met elkaar zijn!

De komende jaren zal vooral behoefte zijn naar anderssoortig onderzoek. Hoe is de landelijke spreiding van de Scholekster? Waar zijn broedsuccessen van afhankelijk? Hoe gaat het met de Scholeksters die in de stad zijn gaan broeden? Voor al deze onderzoeken zijn uiteraard veel waarnemingen nodig. Dus: handen uit de mouwen en aan de slag! Meedoen? www.jaarvandescholekster.nl